

ПОДПИСКА-2008

Лезги члалал «Ассалам» газетдин тираж артухарда!

1999-йисуз лезги халкъдин динэглийрин тлалабунриз килигна, Муфтий Агьмад-гъажи Абдулаев кыле аваз Диндин идарадин руководстводи «Ассалам» газет лезги члалални акъудунин къарар къабулна. Адалай вилик ам къуд члалал акъатзавай: урус, авар, дарги ва къумухъ члаларал.

Фикир авуртла, им Аллагьдин гунугъ я. Жуван дидедин члалал мусурман диндикай ахъайзавай газет хъун чи бахт я ва гъа ида чун Дагъустандин стха халкъарин жергеда мягъкем чка къазвайди тестикъарзава. Алай 2009-йисуз чи газетдин 10-йис жезва. Им гъвечи хътин юбилей я лагъайтла жеда. Амма юбилей хъсан агалкъунралди къаршиламишдай адет авайди я. Гъавилай «Ассаламдин» лезги редакцияда къвалахзавай ва гъакъни адахъ рикъ кузвай мусурманри чпин вилик еке макъсадар эцигзава — газетдин тиражни чапзавай рубрикайрин ва чинрин къадар артухарун. И къвалахни чна Аллагь рази хъунин ниятдалди ва газетдикай чи халкъ диндин рекъяй савадлу авунин карда менфят гзаф хъунин мураддалди ийизва. Гъавилай и кардин гъакъиндай чи ватанэглияр хабардар ийизва ва гъар са мусурмандин хиве авай и пак буржидик жуван пайни кутун тлалабзава.

»2

РУГЪАНИЦРИН КРАП

Межлис хъана

Дагъустандин Алимрин нубатдин межлис январдин сад лай киш юкъуз къадим Дербентда карьерда авай мисклинда кыле фена. Мярекатда Ахцегъ, Мегъарамдхуьруьн, Агъул, Къурагърин, Сулейман Стальский, Докъузпара, Дахадаевский ва маса районрин имамри ва векилри иштиракна. »2

ЧИР ХЪУН ХЪСАН Я

Вагъабитар вуч ксар я?

Къурамугъаммад-гъажи
РАМАЗАНОВ

алим

Къуръандихъ галаз алакълалу
месэлаяр

Суал: Са бязи дуьз рекъелай алатнавай-буру лугъузва хъи, Къуръан, мажзидиз рехъ тагана (мажздикай чун алатай нумрада раханай — ред.), гафба-гаф таржума авуна клада. Гъаниз килигна, муфассирар, яни Къуръандиз баянар гузвайбур члехи алимар Къуръандин мана члурзавай рекъелай алатнавай инсанар я. Абуру дуьз лугъузвани?

Жаваб: Ваъ, дуьз лугъузвач. Чна гъеле алатай нумрада, мажздикай рахадайла, са мисал гъанай. Ам Къуръанда мажзидиз авайди инкар ийизвайбурукай сад, вич алай вахтунда рагъметдиз фенвай Саудовский Аравиядин виликан муфтий Абдулазиз бин Базахъ галаз алакълалу я. Вичин хутбайрикай сада, Къуръанда мажзидиз авач лугъуз тестикъардайла, Сириядай атанвай са алимди ам акъвазарна Къуръандай ихътин манадин са аят гъанай:

«Вуж и дуьньяда буьркъуь ятла, ам агъа

»3

дуьньядани буьркъуьди ва рекъелай алатнавайди жеда» («аль-Исраъ» сура, 72— аят).

Виридаз Абдулазиз бин Баз буьркъуьди тирди чизвай. Вич-вичивай квахъай Базавай гъич са гафни лугъуз хъаначир.

«И дуьньяда буьркъуьди» гафар мажзидиз я, яни и гафарин мана — гъахъ къабул тийидай, пичи рикъ хъун лагъай члал я.

Къуръанда цлуралди аятар ава, эгер абур гафба-гаф таржума авуртла, абурун гъакъикъи мана члур жезва. Месела, «Аль-Къисас» сурадин 88— аят, эгер гафба-гаф таржума авуртла, ана икъ хъенва:

«Аллагьдин къаматдилай (чинилай) гъейри гъич са шейни амуькдач».

Ихътин таржумадай аквазвайвал, Аллагь вични амуькдач, анжах Адан чин амуькда. Аллагьди чун ихътин фикиривай Вичи хуьрай.

Муфассирри и аятдиз гузвай баянрикай сад ихътинди я: «Вири крар квахъда, яни вири крар файдасуз жеда, анжах Аллагьдин разивал къачун патал авунвай крар галачиз» («Мухтасар тафсир Ибн Касир», 3-том, 27-чин).

Къуръандин аятрин чинебан мана ачухарун патал (таъвил) талукъ шартлар ава ва талукъ къайдаяр хвена клада.

НУМРАДА:

4 ИМАМДИ ВЯЗ
ИЙИЗВА

Мусурмандин
цийи йис

4 ТАРИХДИЗ СИЯГЪАТ

5 Кагъфдин
асгъабар

5 МЕСЭЛА
КЪАРАГЪАРЗАВА

Къадагъа авун
чарасуз я

6 ИСЛАМДИН
КЪАНУНАР

Азан

7 ПАЙГЪАМБАРДИН
АСГЪАБАР

Тлурфайл ибн Амр
ад-Давси

КУЪНЕ САДА САДАЗ ПИШКЕШАР АЯ - КВЕЗ САДАЗ САД КІАН ЖЕДА

ГЪАДИС

РУГЪАНИЙРИН КРАР

Межлис хъана

1 «

Алимрин межлис мавлид келунилай башламиш хъана. Ахпа ківаті хъанвайбурун вилик сад садан гуьгуналлаз Кьиблепатаң Дагъустандин районрин мискинрин имамар, Махачкъаладай атанвай алимар экъечіна вязер ийиз гатлума.

Огни шегъердин мискиндин имам Рамазан Раджабовни Дагъустандин исламский университетдин выпускник Цийи Къурушдилай тир Мугъаммад Хидиров чпин милли табасаран ва лезги члаларал рахана. Абуру чпин рахунра исламдин чирвилер къачу-

нин ва Пайгъамбардин уьмуьр чирунин важиблу-виликай лагъана.

Маджалисдин имам Шамил-гъажи ихътин мярекатрин, яни межлисин къиметлувиликай, алай девирда мусурманар тупламиш хъунин чарасузвиликай рахана.

Ківаті хъанвайбуруз иллаки анал экъечіна рахай Дагъустандин муфтийдин куьмекчи Мугъаммадвакил

Султанмегъамедован рахунри таъсир авуна. — Чун,— кьейдна алимди, — мискинриз ківаті жезва, вязериз яб гузва, чна межлисар кьиле тухузва. Амма абур куьтягъ хъайила, анрай хъфейла, чна чун гъа виликдай хъиз тухузва, яни ихътин крарикай чна гъич са

менфятни хкудзавач. Къе чна чун эхиратдиз гъихътин пар гваз физватла гъадакай фикирна кланда.

М.Султанмегъамедова гъакіни межлисдиз атанвайбуруз тарикъатдикай ихтилатна, адакай Дагъустандиз авай хийирдикай лагъана.

Муфтийдин заместитель Мугъаммад-гъажи Давудова исламди мусурманрин арада авай стхавилиз гузвай къиметдикай, Агъул райондин имам Къурбан-гъажи маса уьлквейра исламдин вузра келзавай са бязи чи ватангълийрин лайихсуз ахлакъдикай лагъана.

Ахпа межлисал гаф Махачкъала шегъердин кьилин Джума-мискиндин имам Мугъаммад-Расул-гъажи Саадудеваз гана. Ада мусурманриз алуькнавай мусурман 1430-йис мубаракна ва ам къаршила-

мишунин са бязи эдебрикай лагъана. Ада, гъакіни гуьгъуьнлай рахай ДУМД-дин канонический отделдин заведующий Мугъаммад-гъажи ківаті хъанвайбурун хейлин суалриз жавабарни гана.

Межлисдиз ківаті хъанвайбуру анал рахай Сайид-Мугъаммад-гъажидин тіварунихъ галай мергъяматлу-

вилин фондунин председатель Хасмугъаммад-гъажи Абубакарован рахунрихъ лап дикъетдивди яб акална. Ада алай девирда мусурманар гъавурда авачир ва абурек къалабулух кутазвай месэляяр къарагъарна. Кьилди къачуртла, алимди тарикъатдикай, жуьмядин куплунилай къулухъ нисинин капі хъувуникай месэляяр къарагъарна, Кьиблепатаң Дагъустанда исламдин чирвилер раиж авунин кардал кьилди акъвазна.

Межлис ам кьиле физвай мискиндин имам Джабраил-гъажидин рахунралди, ахпани дуьа авуналди кутягъ хъана.

Межлисдилай гуьгъуьниз «Ассалам» газетдин районара авай векилрин совещание кьиле фена. Анал газет подписка ийизвай гъалдиз къимет гана, са бязи виликан нетижаяр къуна ва газет подписчикрив агакъарунин карда авай са бязи татугайвилерикай лагъана.

Чи корр.

ПОДПИСКА-2008

Лезги члалал «Ассалам» газетдин тираж артухарда!

«Ассаламдин» векилри Къурагъ райондин Хверрежрин хуьре газет подписка ийизва

ина авай вири затларилай хийирлу я».

Къенин юкъуз «Ассалам» газетдин ківалахни гъа ихътин даъватдин, яни инсанар диндиз эвер гунин ва савадлу авунин ківалах я.

Алай вахтунда чи газет 8 члалал акъатзава ва редакциядин фикир идал акъвазун туш. Ам неинки са Дагъустанада, гъакіни къунши Азербайджанда, Кеферпатаң Кавказдин республикайра, гъатта Россиядин маса регионрани келзава. Алимар, имамар авачир а патара «Ассалам» газет дуьз, михьи, адетдин Ислам чирдай тек са рехъ яз амуькъзава. Ам себеб хъана диндал атанвай, Ислам къабулнавай инсанрин къадарни тїмил туш. Гъакі тирвиляй алимри лугъузва хьи, и газет гъазурзавай, кхъизвай, къачузвай инсанрин и ківалахдик

Докъузпара райондин Миграгърин хуьре

къимет авачир пай ква.

Вири районара редакциядин векилри газет кхъинин ківалах тухузва. Гъатта яргал алай дагъдин хуьрерани жемятрихъ галаз гуьруьшмиш хъунра иштиракзава. Инша-

Аллагъ, чун умудлу я и ківалахди хъсан нетижаяр арадал гъида. Чаз виридаз Аллагъди куьмек авурай!

Сулейман-гъажи ТЕГЪИБЕКОВ

1 «

Чи играми Пайгъамбардин, вичин асгъаб Мугъаз бин

Джабал Емендиз рекъе твадайла, лагъанай: «Вун себеб хъана са кас къванни диндал атун ваз и дуьньядилай ва

ТЕРБИЯ

Обществодин гележег

Диндин ва руьгьдинни ахлакьдин ерийрин
лап хъсан адетралди жегъилар
тербияламишун

Адам РАСУЛОВ

Къенин жегъилар — ибур уьлкведин гележег я. Абуруз лайхлу тербия гунни государстводин вилик акъвазнавай важиблу везифайрикай сад я. ГьикI лагайтIа, абуруз гузвай тербиядилай уьлкведин гележегдин къисметни аслу жеда. Обществода сифтегъан чкадал гъакъикъи ивирар хъун патал авай вири мумкинвилерикай менфят къачуна кIанда. Жегъилриз са шумуд асирда тестикъ хъанвай чи лап хъсан адетарни чир жедайвал, абуруз къимет гудайвал, жуван багърияр, мукъвабур кIан жедайвал. Чи республикада фадлай сада-садаз гъурмет авунин, миллетрин арада ислягъвал хуьнин гъалар хъайиди я. Им чал уллу бубайрилай агакнававай чехи ирс я ва ам чна хуьниз ва мадни гегъеншаруниз чун мажбур я.

Эхиримжи цувад йисуз чаз аквазва, уьлкведа кыле физвай дегишвилери ва маса гъерекатри инсанрин, иллаки аялрин сагъламвиллиз, психикадиз чIуру патахъай гьикI таъсирзаватIа. И такъатрик ахлакьдин нормайрал амал тийизвай рекламаярни, акаатай жуьредин шейэр чапзавай ва къалурзавай СМИ-ярни, чIуру, зиянлу культуранни, телевидениедин кутуг тавур, зиянлу къугъунар, наркотикар, ички, явавал виниз акъудзавай передачаяр акатзава. Школайрин программайрик герексуз дегишвилер кухтунни, школайра тербиядин ва чирвилер гунин месэла зайиф хуьнини жегъилрин психикадиз таъсирзава. Абуру ватандив, хизандив, адетрив, зегъметдив эгечIзавай тегъерни масад жезва.

Гьелбетда, къенин жегъилар алатай вахтарин несилриз ухшамишбур туш. Абурухъ маса ивирар, адетар, ерияр, интересар, машгъулар хъанва. Абуру са кар фикирда хвена кIанда, халисан ва тамам инсан (личность) арадал атун патал вириинсаниятдин руьгьдинни ахлакьдин ерийриз къуллугъун герек я. Инсандин бейнидиз, къанажагъдиз таъсирзавай факторар гзаф ава. Лап адан диде-буба вужар ятIа, абуру гъихътин обществода яшамаш жезватIа, гъадалайни хейлин крар аслу я. Гъар юкъуз са вуч ятIани чир жез инсанди вири уьмуьрда чирвал къачузва. Амма адакай инсан хуьнин сифтегъан бинейр кIвале, аял тирла эцигзава. Бици аял вири терефрихъай ми хъи я, адаз гъеле са затIни акунвач ва ам дуьньядикай сифте чирвилер къачуз гъазур жезва. Гъа и макъамда диде-бубайрини, ахпа ам жедай аялрин бахчадани, школадини аялдин руьгъда инсанвиленин, ахлакьдин, регъимлувиленин тум цана, хъсанвални писвал вуч затIар ятIа ачухарна кIанда. Винидихъ тIвар къунвайбур виридан хиве акъалтзавай несилдиз дуьзгъун тербия гунин жавабдарвал ава. Эгер абуру и везифа чпин хивяй акъудайтIа, и кар куьчеди тамамарда. Куьчедин тербия гъихътинди жезвайди ятIа, чаз лап хъсандиз чизва. Адан законарни, ивирарни масадбур я. Гъа са вахтунда телевидениедикайни, интернетдикайни, компьютердин къугъунрикайни дидебубайрин гуьзчивиликай хкатнавай аялрин тербиячияр жезва. Абуру аялдин психика ахъ-

тин фикирдал гъизва хъи, вичиз вуч авуртIани ихтияр ава.

Гьелбетда, и зиянлу шейэрин гуьзчивиликай аялар тамамвилелди хкудиз жедач, амма аялар чпиз уьмуьрда куь зиян гудатIа, квекай хаталувал хкатдатIа гъадан гъавурда тун чарасуз я. Ахътин чкайривайни, тербиядивайни яргъа акъваздайвал. Дуьшуьшдай рекъелай алуддайбур гъалтайтIани (папIрус, ички, анаша теклифдайбур) абурулай чешне къачун тийидайвал.

Эгер аялар чIуру краривай яргъа ийиз жезвачтIа, абурук чпик чIуру крариз, амалриз, гъерекатриз акси акъваздай ерияр кутуна кIанда. Абуруни жеда, эгер аялриз тербия диндин, руьгьдинни ахлакьдин ва инсанвиленин бинейрал алаз гайитIа. Анжах ихътин къакъан ивирилай алай аямдин татугайвилерин аксина акъвазиз жеда. Са рахунни алач, закондихъай, жемятдин арада вич беябур хуьнихъай кичIевиленин инсан тахсиркарвал авуникай акъвазарда, амма адак умуд кутаз хъун мумкин туш. ГьикI лагайтIа, инсан вичи ийизвай тахсиркарвал масадаз таквадайдахъ, вич садазни чир тежедайдахъ инанмиш жезва ва ада чIуру кар ийизва. Амма диндин, руьгьдинни ахлакьдин ивирин бинедаллаз тербияламишнавай касди татугай гъерекатриз рехъ гудач. вучиз лагайтIа адаз, вич гъина аваз хъайитIани, чизва, Аллагъдиз ам аквазва, гъатта чилел ам суддин вилик акъваз тавуртIани авур тахсиркарвилляй, агъа дуьньяда адавай къвезвай жаздикай катиз жедач.

Диндин тербияди инсандин бейнида намусдин, лайхлувиленин, ягъдин, Ватандихъ кланивиленин ерияр твазва. Динди сабурвал хуьз, маса фикирдал алайбурув ислягъвилелди эгечиз чирзава. Гъар жуьре динар ва гзаф миллетар авай чи уьлкведа им важиблу месэла я. Гъевечли чIавалай ихътин тербия агакъ тавурбур тахсиркаррин, экстремистрин жергейра гъатзава, абуру миллетрин, жуьреба-жуьре дингъилирин арада къал твазва. Садазни сир туш, Россияда гъалар пайгарвиликай хкудиз кланзавай къуватарни, абурун тереф хуьзвайбурни ава.

Диндин жигъетдай гъакъикъи чирвилер тахъуни, авамвили бязибур экстремиздин рекъелни алудзава. Абуру гъакI тахсиркаррин жергейризни акъатзава. Идахъ галаз анжах савадлувиленин реккъелди женг чIугваз жеда. Анжах са къуватдалди женг чIугуни чна гуьзлемишзавай нетижаяр арадал гъидач. Къе республикада арадал атанвай гъаларихъ галаз женг тухун патал идеология герек я. Жегъилар датIана гъавурдик кутуна, абуруз диндин рекъяй гъакъикъи чирвилер гана кIанда. Ахлакьдин рекъяй тербия гунин ва алай шартIара диндин идарайрини школади санал кIвалахуни лап хъсан нетижаяр гуда. Общественности ва вири конфессийри акъалтзавай несилдиз дуьзгъун тербия гунин карда чпин къуватар сад авун лазим я.

Гъа и программадин сергъятра аваз школайра, учебный заведенийра Исламдин дибрай, дуьньядин динрин тарихдай ва ахлакьдин тарсар ганайтIа, пис жедачир.

ЧИР ХЪУН ХЪСАН Я

Вагъабитар вуч ксар я?

144

Аятрин дуьз мана анжах пешекарривай, яни муфас-сирривай гуз жеда. И карда анжах араб чIал чир хъун бес жезвач. Тафсиррал амал авуна кIан жезва. Вагъабитар лагайтIа, Къуръан гъарфба-гъарф, гафба-гаф таржума авуналди, Аллагъ Аршдал ацукънава, Адахъ гъилер, кIвачер, вилер ава лугъуз тестикъарзава. Гъа икI, абуру чеб дуьз рекъелай алатнава ва амайбур дуьз рекъелай алудиз чалишмиш жезва.

Суал: Тафсирар галачиз низ хъайитIани Къуръандин аятар таржума ийидай ва я ахътин таржума-яр ишлемишдай ихтияр авани?

Жаваб: Ваь, авач. Гъатта араб чIал лап хъсан чидай касдизни тафсиррал амал тавуна Къуръан таржума ийидай ихтияр авач. Къуръанда гзаф аятар ава, абурун мана анжах Пайгъамбарди ﷺ вичи ганва. Эгер а баянихъ галаз таниш тахъайтIа, аятрин мана чIур хъун мумкин я. Гъаниз килигна гъадисрин вири ктабра «Китаб ат-Тафсир» («Тафсирдин ктаб») къил гана раздел ава. Месела, «СахихI аль-Бухари» ктабдин 3-томда тафсирдин разделди 250 чин къазва. И ктабда Аллагъдин Пайгъамбарди ﷺ вичи авунвай Къуръандин тафсирар гузва.

Къуръан тафсир ийизвай гзаф гъадисар ава, абуру чир хъана кIанда. Им сад лагайтIа. Къвед лагайтIа, асгъабрини табиири авунвай тафсирарни чир хъана кIанда. Абуру галачиз Къуръандин аятриз баянар гуникай гъич рахунни виже къвезвач. Гъикъван хъсан араб чIал чир хъайитIани инсандиз тафсир галачиз аятар таржума ийидай ихтияр авач. Ахътин тафсиррик ат-Табаридин, Ибн Касиран, Суютидин ва маса тафсирар акатзава.

Пуд лагайтIа, Къуръанда са гъихътин ятIани вакъидихъ ва я себебдихъ галаз алакълу яз ракурнавай аятар ава. А себебрикай хъенвай махсус ктабар ава. Эгер а ктабрал амал тавуртIа, аятринни къилин макъсад чир тахъун мумкин я

Къуд лагайтIа, Къуръанда ан-насих ва-ль-мансукъ (отмененные и отменяющие) аятар ава. А аятри са бязи виликдай ракурнавай аятар инкар ийизва, яни абурун мана, абуру акъудзавай къарар дегишарзава. ГъакIни мугъкамат ва муташаббигъат аятар ава. Яни чеб гафба-гаф таржума авуна ишлемиш жезвай аятар ва чпихъ чинебан мана авай аятар.

Эгер инсандиз лап хъсандиз араб чIал чиз, чIалахъ галаз алакълу маса илимар (синтаксис, морфология, риторика, стилистика, логика) чизвачтIа, Къуръандин дерин манадин гъавурда гъаттач.

Къуръанда иьтикъаддихъ (вероубеждение), юриспруденциядихъ галаз алакълу тир месэлаяр къарагъарзава. Къуръанда гъакIни тебиатдикай хъенвай аятар ава. Винидихъ къалурнавай илимар чир тавунмаз а аятрин гъавурдани гъаттач.

Гъаниз килигна, илимар чир тавуна, тафсирар ишлемиш тавуна таржума ийизвайбуру Къуръан гъа чпиз чидайвал таржума ийизва. Гъа ихътин ксарикай Пайгъамбарди ﷺ лагъанай: «Ни Къуръан гъа вичи къатIизвайвал таржума авуртIа, гъада вичиз жегъеннемда са чка гъазуррай». Ат-Табранидилай атанвай гъадисда лугъузва хъи, талукъ чирвилер авачиз ийизвай Къуръандин тафсир, ана хъенвай гафар дуьзбур яз хъайитIани, ягълмишди яз гъисабна кIанда.

Алай вахтунда са жуьре араб чIалал рахаз чеб Къуръандин гъавурда хъсандиз акъазва лугъузвайбур пайда хъанва. Къуй Аллагъди чун дуьз рекъелай алуд тавурай!

КъатIа ама

МЕРГЪЯМАТЛУ ТУШИР КАСДИЛАЙ АЛЛАГЪ-ТААЛАДИ ГЪИЛ КЪАЧУДАЧ

ИМАМДИ ВЯЗ ИЙИЗВА

Мусурмандин цийи йис

Юсуф КЪУРБАНОВ

Мегъарамдхуруьн райондин имам

Бисмиллагъи-р-рахлмани-р-рахлим. Мубаракзава вири мусурманриз алукънавай гъижрадин 1430-йис. Къуй Аллагъ-Таалади чаз къуват, иман, игъсан гурай.

Гуьрметлу стхаяр ва вахар! Чи уьмуьрдин мад са йис акъатна, чун чи уьмуьрдин эхирдиз мад са йисан мукъва хъана. Къала гила къванни фикир ийин, анализ тухун уьмуьрдин алатай йисан ва гъихътин ниятдалди башламишин цийи йисан уьмуьр. Алатай йисуз ахъа хъайи ферзер алукънавай йисуз къаза хъийиз алахъна кланда. Туба ийин гъар са гунагъдилай ва хажалат члугван алатай йисан члуру къвалахрин гъакъиндай. Члуру хесетар туьхклуьр хъувун лазим я, артухарин хъсанвал чи гъар са къвалахда ва шукур ийин Аллагъдиз чаз хъсан амалра къуват гузвай.

Гила чна гъар сада вичихъ галаз икърар кутунин, цийи йис риклин сидкъидай имандив ацлана, дуьз хъсан ниятдалди, фикирдалди ва михъи руьгъдалди къаршиламишдайвал, анжах хъсанвал ийида лагъана алахъна, Аллагъдиз икрам ва муьтлуьгъ жеда лагъана ва ихътин къайдада цийи къилелай, цийи чарчелай уьмуьр башламишин. Цийи йис хъуниз килигна инсандин къилихни цийи ва хъсан патхъ артух хъун лазим я.

Аллагъ-Таалади Къуръанда лагъанва (мана): «Гъар са къавмдиз вичин

вахт ава, вахт атайла абурувай ам гъатта са сятунин хъайитлани къулхъариз ва я виликариз жедач».

Гъакъикъатда вахт — им инсан аваз уьмуьрдин лепейрал къугъвазвай гими я, ада вири уьмуьр ахвар ва буш хиял хъиз къураматдин къиникъив агакъарзава. И дуьньядин уьмуьрда гъар сада вичиз Ахиратдин пай къазанмишзава. Фана дуьнья!

Гзаф инсанар патал уьмуьр ахвар я, абур къиникъи уяхарда. Али-Асгъаба лагъана: «Инсанар ксанва, амма къиникъи абур ахварай авудда». Килиг, и дуьньядилай феи алатай чи несилривай вуч ийиз хъана? Абуру чехи дараматар эцигна, властдихъ чалишмиш хъана. Амма абурун патав Азраил малаик атай юкьуз абур Аллагъдиз буржлу яз амукъна. Абур и дуьньядай са затни гвачиз фена. Къиникъ атайла абур чпи къватнавай малдихъ абурун муьгътежвал амукънач, амма чпи авунвай хъсан къвалахрихъ муьгътеж яз амукъна.

Гуьрметлу стхаяр ва вахар, чун гъахътинбуруз ухшар хъана кландач. Чахъ са югъ ава, чи патав Азраил малаик къведа, чунни гъакъ муьгътеж жеда хъсан амалрихъ, крарихъ ва эдеблу къвалахрихъ.

Аллагъ-Таалади Къуръанда лагъанва (мана): «Гъар са касдиз къиникъ хас я». Инсан дуьньядин чилел гунагъар квай кас я, пайгъамбаррилай гъейри. Гъакъикъатда Аллагъди чаз гунагърикай михъи жедай рехъ ганва — туба авуниз ва Аллагъдивай гунагърилай гъил къачун тлалабуниз гъерекатун. Мугъаммад Пайгъамбарди лагъанва: «Адаман гъар са хва гунагълу я, абурун арадай виридалайни лайихлуди туба ийизвади я».

Къуръанда лагъанва (мана): «Гъакъикъатда Аллагъдиз михъивал гвайди ва туба ийизвайди хуш я». Аллагъдикай умуд атлана кландач, Халикъдин регъим къадарсуз я.

Мугъаммад Пайгъамбарди лагъанва: «Туба ийизвай кас гунагърикай

михъи касдиз ухшар я».

Уьмуьрдин гъерекатди чун вахтуниз къимет гуниз, хъсан менфятлу амалар авуниз ва вахт Аллагъ патал серф авуниз мажбурзава. Мугъаммад Пайгъамбарди лагъанай: «Вад шей къведалди вад шейникаяй менфят къачу»:

1. Жегилвиликай — къуьзуь жедалди.
2. Бедендин сагъвиликай — азарлу жедалди.
3. Девлетдикай — кесиб жедалди.
4. Уьмуьрдикай — ажал къведалди.
5. Азад вахтуникай — ам аваз, яни къвалах гзаф жедалди.

Бязибуру чпин уьмуьр кефер хкудиз, зарафатар ийиз, члуру рекъе исраф ийизва. А ксар уьмуьрдин манаметлебдин гъакъикъатдин гъавурда авач ва чизвач хъи, уьмуьр ахтармишун яз ганвайди. Аллагъ-Таалади Къуръанда лагъанва (мана): «Гъакъикъатда вуч чилел алатла за халкънава, темягъ жедай сифет аваз ва гъакъини инсанар ахтармишун патал ...».

Гуьрметлу стхаяр ва вахар, вахт тушни бес къатлудай, фагъумдай, фикир авуна туба ийидай. Гъакъикъатда и дуьнья гъамишалугъ уьмуьрдин ник я, чун гъакъ машгъхулат патал ваъ, чун хъсан амалар, риклин сидкъидай, ашкъидай ибадат, икрам авун патал халкънавайди я, ва Аллагъдин эмир къилиз акъудун, къанажагълувилелди, менфятлудаказ элдиз ва халкъдиз къуллугъ авун патал. Аллагъди лагъанва (мана): «За анжах Заз ибадат авун патал инсанар ва жинерар халкънава».

Къуй Аллагъди чаз къуват, къеви иман ва риклин сидкъивал гурай и цийи йисуз лайихлудаказ ибадат авуна Ам чалай рази жедайвал. Амин!

ТАРИХДИЗ СИЯГЪАТ

Саид-афанди аль-Чиркави

Эвел — алатай нумрайра

Га члавуз Афсусдин къиле гъахълу хан авай. Ямлиха гъадан патав тухвана. Ямлихадиз вичикай кичезвайди акуна, ханди ам секинарна ва Иса пайгъамбардин шариатдалди хазинадилай къвезвайди хумс (вадай са пай) я лагъана.

Вичиз гъич са хазинани жагъанвайди туш, вич и шегъердин агъали я, — лагъана Ямлихади. Жуваз чидай ксарин тварар яхъ лагъайла, Ямлихади са агъзур касдин тварар къуна, амма абур ина садазни чидайбур тушир. Вахъ и шегъерда яшамаш жедай къвал авани, лагъай суалдиз ада инанмишвилелди «эхъ, ава» лагъана жаваб гана. Ямлихадин тлалабу-

налди ханди адан къвализ килигун патал ксар ракъурна. Абур гужа-гуж са къакъан къеледин къвалав акъатна. Ямлихади абуруз адан къвалав гвай къвал къалурна, ам вичин къвал я лагъана. Ахпа галайбуру а къвалин иесидиз эвер гана, ам иниз гъикъ хъана акъатайди ятла чирна. Иесини са къуьзуь кас тир. Къвализ цийи иеси пайда хъана акур къуьзеказ лап хъел атана, ахпа ада, фикирна хъиз, ам вуж ятла хабар къуна. «Зи твар Ямлиха я, зун флан касдин хва я», — лагъана ада галай-галайвал несилрин тварар къуна. Къуьзуь касди мад сеферда несилрин тварар тикрарун тлалабна. Ахпа ам шехъна ва Ямлиха къужахламишна, ада ам вичин чехи буба я, Дикяну-саз муьтлуьгъ тахъана адакай катуйбурукай сад я лагъана.

И алааматдин хабар халкъдин арада чкъана ва абур Ям-

Кагъфдин

лиха шадвилелди къаршиламишиз хъана. Ханди шадвилей ам вичин къуьнерал хкажна. Гъвечли-чехида вирида

элкъуьрна адан гъилериз, къвачериз теменар гуз, адан дустарикай хабарар къуна. Ада вичин рекъин юлдашар

Наджилус дагъда авай магъарада ава лагъана.

И хабарди шегъердин вири агъалияр тажубарна. Вирибуруз магъарада авайбур акваз кланзавай. А члавуз шегъерда къве гъаким авай, къведни чпин къушунарни галаз Ямлихадин гуьгъуьнал алаз дагъдиз рекъе гъатнавай.

Дагъдив агакъайла, Ямлиха къве гъакимдихъни элкъвена вич магъарадиз гъахъна экъечдалди гуьзлемишун тлалабна, гъикъ лагъайтла адан дустариз къушунни галаз Дикяну атайди хъиз жеда лагъана. Ам фена къведалди абур акъваздайвал хъана.

МЕСЭЛА КЪАРАГЪАРЗАВА

Къадагъа авун чарасуз я

Куьре-бег КЪУХМАЗОВ

Хив райондин Архитрин мисклиндин имам

Чи патара «алай аямдин фекъияр» пайда хъанва, яни чеб динэгълияр я лугъуз, амма чеб диндикай яргъа тир ксар. Са бязи себелалди за абурун тиварар къадач. А «гилан вахтунин фекъийри», дуьшуьш хъайила, жибиндай урус гъарфарал кхъенвай Къуръандин сураяр авай брошюра акъудиз клелзава, гъатта ДУМД-дин экспертний советди и кар къадагъа авунватлани. Лезги члалал акъатзавай «Ассалам» газетдиз гайи жуван макъалайра урус гъарфарал кхъенвай Къуръандин сураяр клел тавунин патахъай за галай-галайвал лагъанвай. Амма зи теклифриз садани яб ганач, гъатта ачухдаказ заз акси яз экъечна. Герейханован тиварунихъ галай совхоздила ахътин фекъийрикай сад «Ассалам» газетдай заз акси макъала гваз экъечна. Зи пад къуна экъечлай Ханмегъомедов Султангъомедаз заз чухсагъул лугъуз кланзава, амма гъакл ятлани абурун вилик пад къаз хъанач. А «алай аямдин фекъийри» къенин йикъал къведалди виринрал урус гъарфаралди кхъенвай Къуръандин сураяр клелзава. Чи хуьрйяй ахътин фекъийрикай садаз за «Къейидахъ клелзавай дуьа» брошюрадай а кардин гъакъиндай кхъенвай гафар клелна. Ада вуч лагъанатла чидани? «Ам кхъенвайди кимиди я», — лагъана. Завай ам члалал гъиз хъанач. Эхирмижи вахтаралди (5-10 йис идалай вилик) инсанри араб тушир гъарфаралди кхъенвай Къуръан клелайди туш. А вахтара анжах араб гъарфаралди кхъенвай Къуръан клелдай. Чи Архитрин куьре дерин дин гвай Шихали Абасов лугъудай кас яшамаш хъана, ада вичин уьмуьр гъа Аллагъдин лукъра хъиз ибадат ийиз акъудна. Ам 35 йисан къене, гъич са жуьмяни ахъай тавуна, жуьмядин капл ийиз Дербендиз фена. Ада лугъудай хъи, чан гузвай касдихъ клелзавай «Ясин» араб гъарфаралди кхъенвайди хъана кланда. Архитрин хуьрйяй тир маса динэгъли Рамалдан Шириноа Шихалидин гафарал алава яз лугъудай: «Зи виш йисалай гзаф я ва (эхиримжи йисарал къведалди) араб

тушир гъарфаралди кхъенвай Къуръан клелун вуч затл ятла заз чидайди тушир». Заз лугъуз кланзава хъи, Къуръан клелунин гъакъиндай ДУМД-дин экспертний советди лагъай гафар гъакл Шихалиди хъиз Рамалданани тестикъарзава.

Зи фикирдалди, ДУМД-ди араб тушир гъарфаралди кхъенвай Къуръан клелун, гъа и жуьреда акъуднавай брошюраяр къадагъа авун ва и кардин гъакъиндай Дагъустандин вири мисклинриз махсус чаракъурун чарасуз я.

За мад тикрарзава хъи, чи дерейра, ДУМД-дин истемешунризни яб тагана, урус гъарфаралди кхъенвай Къуръандин сураяр клелун давамарзавай-бур тлимил туш, абуруз а кар гунагъ тирдини ва Аллагъди жаза гудайдини чизва. Зи фикирдай, абуру

вири къастуналди ийизвай крар я. Къуръан клелун — им сунна я, ферз ваь. Гъавурда гъатна кланда хъи, Къуръан клел тавунай гунагъ авачирди. Эгер абуруз Къуръан клелиз гъахътин гъевес авайбур хъайила, араб члалалди клелиз вучиз чирзавач къван. Ам акъван четин кар туш эхир.

За чи хуьрйяй садаз ва къунши Цинитрин хуьрйяни са касдиз араб алфавит чирна ва «Аль-Фатигъа» сурадин транскрипция гана. Гъар са араб гъарфунин кланикай урус гъарф кхъенва. Гъа и жуьреда за араб члалалди клелиз ва кхъиз чирайди я. За абурувай алфавит хуралай чирун, гъарфар ва гафар кхъиз чирун тлалабна. Жуван патай абуруз кумек гун хиве къуна. Абуру лагъайтла, а кардал гъич алахънач. Вучиз? Вучиз лагъайтла, диндивай яргъа тир ксар а чпи ийизвай крарал рази я. Ам абурун бахтсузвал я. Абуруз Аллагъдикай кичлезвачни?

Къейи чкайрал, зун имам яз, ахътин Къуръан клелзавайбурун патав ацукъзавай дуьшуьшар жезва. Абурун клелун араб члалаз ухшар туш. Абуру бязи вахтара араб гафар, гъарфар члурукла гъизва. Адалайни гъейри, абуру куплунин гафарни члурукла лугъузва. Талкъин клелуна лагъайтла, ДУМД-дин экспертний советдин несигъатрал амал ийизвач, чпин текстар клелзава. Заз «Наука о чтении Корана» лугъудай ктаб ава, завай абурукай бязибуруз куьмек гуз жеда, амма абуруз зи куьмек герек къвезвач.

Зи фикирдалди, ДУМД-ди араб тушир гъарфаралди кхъенвай Къуръан клелун, гъа и жуьреда акъуднавай брошюраяр къадагъа авун ва и кардин гъакъиндай Дагъустандин вири мисклинриз махсус чаракъурун чарасуз я.

асгъаббар

Ямлиха магъарадиз хтайла, дустариз къадар авачир къван шад хъана. Абуру сагъ-саламатдиз Ямлиха чпин патав хкунай Аллагъдиз гзаф къадар шукур авуна. Ахпа гадайри чпин дустунивай хабарар къаз башламышна.

— Куьне завай хабар яхъ, — лагъана Ямлихади. — Чун и магъарада гъикъван гагда хъана?

— Ина чун са югъ ва я адан пай хъана, — жаваб гана жегъилри.

— Ваь, — давамарна Ямлихади, — чун ина 309 йис хъана.

Ахпа ада вири галай-галайвал ахъайна.

— Эсирар къвез фенва, Дикянус амач, инсанар дин-

дал атанва, абуру Иса ﷺ пайгъамбардин диндал ала, ингъе абуру куьн акулун умуд кутуна иниз атанва.

Амма жегъилри разивал ганач. Абуру чпин Халикъдивай чпин ругъер вахчун тлалаб хъувуна. Аллагъдин гъикметдалди Азраил малаикдин абурун чанар вахчуна, магъарадиз физвай тлеквенни акл клеви хъувуна хъи, ам алай чка гъич садазни чир хъхъанач. Къве гъакимни са гъафтедин къене магъарадихъ къекъвена, ахпа им Аллагъдин патай чпиз къалурнавай са аламат тирдан гъавурда гъатна. Сада анал мисклин, муькуьдани килиса эцигун теклифна, и кар себеб яз абурун арада чуьруькарни хъанай. Амма мусурман тир гъаким гъалиб хъана, анал мисклин эцигдайвал хъана. Идан гъакъиндай Къуръандани лагъанва.

Масабуру лугъузвайвал, магъарадиз хъфей Ямлиха геж хъуниз килигна, аниз мусурманрин гъаким гъахъна.

Адаз жегъилар чан ганваз жагъана. Ада абуруз теменар гана, абурувай шафаат тлалабна экъечна. Ахпа ада гъар са жегъилдиз къизилдин тахт гъазурун буйругъ гана. Амма йифиз и гъакимдиз жегъилар ахварай акуна. Абуру чеб гъакимдин къарардал нарази тирди лагъана, чеб къизилдикай ваь, чепедикай хъанвайди адан риклел хкана.

Гъакимди гъакл авунни авуна — ада магъарадин сив клева жегъилар секинарна.

Аллагъ-Таалади инсандиз а магъарадин сив ачухдай къуват ганвач. Къуръандин аятрай аквазвайвал, а жегъилар къенин йикъалди гъана ама. Имам Магъди атай члавуз Аллагъ-Таалади абуру чан хкида ва абурукай имамдин куьмекчир жеда. Аллагъди чун динэгълийрин жергейра турай!

ИЛИМДИН СА РАЗДЕЛ ЧИРУН И ДУЪНЪЯДИН ВИРИ ДЕВЛЕТРИЛАЙ ХИЙИРЛУ Я

ГЪАДИС

ИСЛАМДИН КЪАНУНАР

Мугъаммадариф РАМАЗАНОВ
Махачкъала шегъердин имам Шамилан
тИварунихъ галай мискИиндин имам

Азандин законлувал

Араб члалан «азан» гафуникай «хабар гун» мана хкатзава. Азан ягъун Мугъаммад Пайгъамбар ﷺ Меккедай Мединадиз куьч хъайила законламишна. Идан гъакъиндай Абдуллагъ б. Умаран гъадисда лугъузва: «Мединадиз куьч хъайи сифте вахтара мусурманар куплунив эгечдай вахт тайинариз, чириз алахъдай, гъикI лагъайтIа, абуруз капI ийиз садани эвер гузвачир».

Са сеферда и месэла чпин арада гъялзавайла, бязибуру лагъана: «Куьне квезни хашпарайри хътин зенг (колокол) эциг». Масадбуру лагъана: «Ваъ, адалай иудейрив гвай крчуниз ухшар турба хъсан я». Умарал гъалтайла ада лагъана: «Белки, чна инсанриз капI ийидай вахтуникай хабар гун са касдал тапшурмишин». Гъа вахтунда Аллагъдин Векилди ﷺ буйругъна: «Я Билал, къарагъ ва инсанриз капI авуниз эвер це!» (Аль-Бухари). Инал чаз фадлай таниш тир азан гуникай ихтилат физвачир, анжах инсанар капI ийидай вахт хъанвайдакай хабардар авуникай.

Къе чаз малум тир азандин жуьре геж хъиз, Абдуллагъ б. Зайдаз азандикай ахвар акурла, законламишна. Хабар гузвайвал, Абдуллагъ б. Зайда лагъана: «Садра заз ахварай къацу къве партал алай ва колокол гвай кас акуна. За адавай хабар къуна: «Я Аллагъдин лукI, вуна заз а колокол маса гудани?» Ада жузуна: «На адакай вучзава?» За жаваб вахкана: «Адан куьмекдалди капI ийиз эвер гуда». Ахпа ада лагъана: «Ваз идалай хъсан маса теклиф гайитIа жедани?» «Гъелбетда, жеда, ам гъихътинди я?» — хабар къуна за. Ада лагъана:

«Лагъ: Аллагъ чIехи я, Аллагъ чIехи я, Аллагъ чIехи я, Аллагъ чIехи я, Аллагъ чIехи я.

За шагъидвалзава, Аллагъдилай гъейри маса Илагъ авач, за шагъидвалзава, Аллагъдилай гъейри маса Илагъ авач.

Шагъидвалзава, Мугъаммад Аллагъдин Векил я, шагъидвалзава, Мугъаммад Аллагъдин векил я.

КапI ийиз тади ая! КапI ийиз тади ая! Къутармишун патал тади ая! Къутармишун патал тади ая!

Аллагъ чIехи я, Аллагъ чIехи я.

Аллагъдилай гъейри маса Илагъ авач».

Идалай гуьгъуьниз Абдуллагъ б. Зайд Аллагъдин Векилдин ﷺ патав фена ва вичиз акур ахвар ахъайна.

Абдуллагъ б. Зайда лагъана: «Захъ яб акална Аллагъдин Векилди ﷺ лагъана: «Дугъридани, ваз ахвар акуна. МискИидиз вач ва ви ахвар Билалазни ахъая, ахпа къуй Билала капI авуниз эверрай, гъикI лагъайтIа, ви сесинилай адан сес къати я». Идалай гуьгъуьниз зун мискИидиз фена ва Билалаз ахварай акур крар ахъайна. Адани за лагъай гафар лап кIеви сесиналди тикрарна. И ванер агакъай Умар б. аль-Хаттаб Пайгъамбардин ﷺ патав фена ва лагъана: «Я Аллагъдин Векил, Аллагъдал къин хъуй, адаз ахварай акурбур

Азан

Имам аш-Шаффииндин мазгъабда

засни акуна!» (Агъмад; Абу Дауд; ат-Тирмизи; Ибн Маджа; Ибн Гъузайма).

Азандикай ва икъаматдикай вереврдер авун

Аллагъди капI авун Исламдин лап къилин лишанрикай сад яз авуна. Аллагъдин Векил Мугъаммад ﷺ лагъана хъи, капI авуниз эвер гузвай муэдзинар Эхирдувандин юкъуз виридалайни къакъанбур жеда.

Тайинарнавайвал, ферз куплар ийидайла, абур санал ва я жемятди ийидайла, азан ягъун къалурнава.

Малум тирвал, ферз капI ийидайла гъар са касди вичи-вичизни азан, икъамат ягъун хъсан я. Жемятди санал капI ийидайла азан са касди ягъунни бес я.

Бязи алимри лугъузва хъи, ферз капI ийидайла, азан ва икъамат кIелун «фарзу-ль-кифая» я, яни ам хуьруьнвийрикай са касди хъайитIани таммарун лазим тир везифа я. Абуру текъарзавайвал, эгер хуьре садани капI авуниз эверзавачтIа, яш тамам хъанвай вири итимрал гунагъ акъалтда.

Мадни лугъузва хъи, эгер са хуьре ва я шегъерда капI авуниз эвер гузвачтIа, анин мусурманрин башчиди абуруз дяве малумарун лазим я. Эгер азандин ванцелди сада фена жемятдихъ галаз мискИинда капI авуртIа,

адаз мад эвер гун ва я икъамат кIелун герек туш. Эгер азандин ван тахъана мискИиндиз фена капI авун хъайитIа, ада яваш сесиналди вич-вичиз азан хгун лазим я.

Азан ва икъамат ихътин макъамра ягъун, кIелун хъсан я:

— санал ийизвай куплунал геж хъайидаз;

— санал ийизвай куплунал геж хъана къилди ва я маса коллективдихъ галаз капI ийизвайдаз;

— са чкада къилди капI ийизвайдаз, яни ам къведальди ина азан ва икъамат янавай. Мадни гъа са коллективди капI авуна ва мадни капI тикрар хъийидалди вилик.

Къаза хъийизвай куплунын виликни азан кIелун хъсан я.

Эгер касди галаз-галаз куплар ийизватIа (ферз, къаза) ва я рекъе аваз къве капIни сад ийизватIа, сифтегъан капI ийидальди вилик азан ягъда, амай купларин вилик икъамат кIелда. Эгер и макъамра купларин арада гзаф вахт аватIа, гъар капI ийидайла азан ягъун герек я.

Ферз капI ийидай вахт хъанмазди азан ягъун ва икъамат кIелун чарасуз я. Эгер са касди къаза хъийизвай куплунын вилик азан яна, икъамат кIелна ва капI куьтягъдалди ферз куплунын вахт хъайитIа, ам таммардалдини вилик мад азан ягъун лазим я.

Азан гъикI гана
кIанда

Аллагъу акбар, Аллагъу акбар

(Аллагъ чIехи я, Аллагъ чIехи я)

Аллагъу акбар, Аллагъу акбар

(Аллагъ чIехи я, Аллагъ чIехи я)

Ашгъаду алла илагъа иллаЛлагъ

(За шагъидвалзава, Аллагъдилай гъейри маса Илагъ авач)

Ашгъаду алла илагъа иллаЛлагъ

(За шагъидвалзава, Аллагъдилай гъейри маса Илагъ авач)

Ашгъаду анна МухIаммадар-расулу-л-Лагъ

(за шагъидвалзава, Мугъаммад Аллагъдин Векил я)

Ашгъаду анна МухIаммадар-расулу-л-Лагъ

(за шагъидвалзава, Мугъаммад Аллагъдин Векил я)

ХIаййа гIаля-с-с-алагъ

(КапI ийиз тади ая!)

ХIаййа гIаля-с-с-алагъ

(КапI ийиз тади ая!)

ХIаййа гIаля-л-фалагъ

(Къутармишун патал тади ая!)

ХIаййа гIаля-л-фалагъ

(Къутармишун патал тади ая!)

Аллагъу акбар, Аллагъу акбар

(Аллагъ чIехи я, Аллагъ чIехи я)

Ла илагъа иллаЛлагъ

(Аллагъдилай гъейри маса Илагъ авач")

Икъамат гъикI гана
кIанда

Аллагъу акбар, Аллагъу акбар

Ашгъаду алла илагъа иллаЛлагъ

Ашгъаду анна МухIаммадар-расулу-л-Лагъ

ХIаййа гIаля-с-салагъ,

ХIаййа гIаля-л-фалагъ

Къад къамати-с-салату,

Къад къамати-с-салагъ

(КапI ийидай вахт хъанва,

КапI ийидай вахт хъанва, Аллагъу акбар, Аллагъу акбар

Ла илагъа иллаЛлагъ

ИЛИМ ХАЗИНА, АДАН КУЪЛЕГАР ГУЗВАЙ СУАЛАРНИ АБУРУКАЙ КЪАЧУЗАВАЙ МЕНФЯТ Я

ГЪАДИС

СУАЛ-ЖАВАБ

Келзавайбурун суалриз жавабар ДИУ-дин преподаватель Ашиков Мегъамедрасула гузва

8 963... 66

— КапI ийизвай касдиз къуьлер ийидай ихтияр авани? Эгер ихтияр авачтIа — вучиз? Вучиз мусурмандиз шадвал ийидай ихтияр авач?

Мусурмандиз шадвал ийидай ихтияр ава, гъатта са бязи дуьшуьшра и кар меслятни къалурзава, месела, сив хуьнин ва къурбандин сувариз, эвленмиш жедайла, аял хъайила ва гъакIни шариатдин истемешунрихъ галаз къазвай маса меж-лисар. Вич шадвал авун шариатди къадагъа авунвач. Амма шариатдин ихтияр авай ва ихтияр авачир шадвал сад садавай чара ийизва. Месела, эгер инсанди ички ишлемишиз шадвал-заватIа, шариатди и кар къадагъа ийизва. ГъакI къуьлерани шариатдин къадагъаяр ава, месела, дишегълиярни итимар санал кIватI тахьун. Алай девирдин къуьлерикай рахайтIа, дишегълиярни итимар санал кIватI жезва. Гъа ихьтин къуьлер шариатди къадагъа ийизва. Итимдиз вичин папахъ галаз, дишегълийриз къилди, гъакI итимризни къилди къуьлер ийидай ихтияр ава, эгер а музыка шариатди къадагъа авунвайди яз тахъайтIа. ГъакIни алимри лугъузвайвал, гзаф къуьлер авун мусурмандин намусдиз лайихлу кар туш.

8 928...39

— Туьтуьна запаб твадай ихтияр авани?

Ихтияр ава. Ам гъакIни жибинда твадай, къилел алукизавай бармакда цвадай ихтияр ава.

Запаб — им са гъихьтин ятIани макъсадалди кхьенвай Къуръандин аятар ва дуьаяр я. И карда са къадагъани авач. Анжах запаб я лугъуз туьтуьна Къуръандихъ галаз алакьалу авачир жуьреба-жуьре зирзибил тун къадагъа я.

8 928...82

— Жегъил гада гъуь-луькай хтанвай дишегълидал эвленмиш хьуна гунагъ авани?

Эгер дишегъли шаритдин къанунралди чара хъан-ватIа и карда гъич са гунагъни авач.

8 928...82

— За зияратрал фейила, дуьа ийизвач ва гъа и кар масабурзни меслят къалурзава. Зун гъахъ яни?

Ваь, гъахъ туш. Зияратар миьхи, пак ксар кучуднавай чкаяр я. Абуру чпин гъар са югъ, гъар са нефес Аллагъдиз бахшнава. Гъа ихьтин чкайрал а ксар себеб яз Аллагъди чаз куьмек гудайдак умуд кутуна чна чи дуьаяр-тIалабунар кIелайтIа хъсан я. Асгъабрин ва табиинрин уьмуьрдай гъа и кар тестикъарзавай гзаф мисалар гъиз жеда. ГъакIни сурарал фена кьенвайбуруз дуьа авун Пайгъамбардин ﷺ сунна я. Гъар са мусурмандин сурал дуа авун сунна хъайила, бес миьхи касдин зияратдал дуьа авун мадни хъсан тушни?

8 928...39

— Зияратдал «Аль-Их-лас» (Къульгъу...) кIелдай ихтияр авани?

Ихтияр ава. ГъакIни Къуръандин маса сураяр кIелдай ихтияр ава. Пайгъамбардини ﷺ гъа икI ийидай.

Гъуьрметлу газет кIелзавайбур! Ги-ла куь суалар, теклифар редак-циядиз SMS-рин куьмекдалди 8 903 424 56 35 ну-мрадиз ракъуриз жедайди чна куь рикIел хкизва.

8 988...43

— Зи халуди зияратрал фин гунагъ я лугъуз, тIалаб ан-жах Аллагъдивай авуна кIанда лугъуз тестикъарзава. Пак чкайрал чна вуч кIелун лазим къвезва?

Инсандивай вичивай гъина хъайитIани Аллагъдивай тIалабиз жеда. Амма пак касдин тIвар къуна дуьа авун мадни хъсан я. Месела, чаз са гъаким герекзава. Чун, гъелбетда, ам чидай кас жугъуриз ва чи тIалабун а гъакимдив а касдин куь-мекдалди агакъариз чалишмиш жеда. Пак ксаривай тIалаб-дайлани гъакI я. Кылин макъсад — чи тIалабун пак касдин куьмекдалди Аллагъдив агакъарун я. И кар Пайгъамбардин ﷺ гъадисри, асгъабринни табиинри уьмуьрди тестикъарзава. Идан гъакъиндай ДУМД-ди акъуднавай гзаф ктабар ава.

Пак чкайрал Къуръандин аятар ва Пайгъамбарди ﷺ чирай дуьаяр кIелун лазим я.

ПОДПИСКА 2009

Гъуьрметлу стхаяр ва вахар!

2009-йис патал подписка эгечIна кьиле физва. Лезги чIалал акъатзавай «Ассалам» газет квевай почтунин отделенийра, районар кIвалахзавай чи векилралди ва я редакцияда кхъиз жеда.

Йисан къимет: 165 манат.

Индекс 51395

Гъуьрметлу мусурманар,
«Ассалам» газет кхъиз рикIелай алудмир!

РУЗНАМА

ФЕВРАЛЬ

ДНИ	утреп-ный	восход	обеден-ный	послед-обед.	вечер-ный	ночной
1	5.23	7.02	12.03	14.39	17.04	18.30
2	5.22	7.01	12.03	14.40	17.05	18.31
4	5.20	6.58	12.03	14.42	17.08	18.34
6	5.18	6.56	12.03	14.44	17.10	18.36
8	5.15	6.53	12.03	14.46	17.13	18.39
10	5.13	6.51	12.03	14.48	17.15	18.41
12	5.11	6.49	12.03	14.50	17.17	18.43
14	5.09	6.46	12.03	14.52	17.20	18.46
16	5.07	6.44	12.03	14.54	17.22	18.48
18	5.05	6.41	12.03	14.56	17.25	18.50
20	5.03	6.38	12.03	14.58	17.28	18.52
22	4.59	6.35	12.03	15.00	17.31	18.55
24	4.56	6.32	12.02	15.01	17.33	18.58
26	4.54	6.29	12.02	15.03	17.35	19.00
28	4.51	6.26	12.02	15.05	17.38	19.03

Учредитель
Благотворительный фонд «Путь».
Газета печатается по согласованию и одобрению Духовного управления мусульман Дагестана

Редакциядин Совет
Агъмад-гъажи АБДУЛАЕВ

Къурамуьгаммад-гъажи РАМАЗАНОВ

Редактор
Зулейха ХАНМЕГЪАМЕДОВА

Верстка
Агъмед МЕГЪАМЕДОВ

Газета зарегистрирована
Управлением Федеральной службы по надзору за соблюдением законодательства в сфере массовых коммуникаций и охране культурного наследия по ЮФО (г. Ростов-на-Дону) – свидетельство о регистрации ПИ № ФС 10-6401 от 15 декабря 2006 г.

Индекс 51325

При перепечатке ссылка обязательна
Газета набрана и сверстана на компьютерной базе «Ас-салам»

Отпечатана в ООО «Дом печати»
пр. Акушинского, 20 Заказ № _____

Сдано в печать 15.01.2009

Тираж _____ экз.

Адрес редакции:

367015 РД, г. Махачкала,
ул. М. Ярагского, 128

Телефон: (8722) 61-00-64

E-mail: assalamweb@gmail.com

web: www.assalam.ru